

Wattu-man och Wattu-sin

Det var en gång en konung, som rådde öfver ett mäktigt rike, och dertill var mycket älskad af sina undersåter. Han egde en fager drottning, som likaledes var vidt omtalad för sina goda egenskaper. När så konungen och hans gemål hade varit gifta någon tid, blef drottningen hafvande och födde en dotter; men sjelf mistade hon lifvet i barns-nöd. Då blef konungen mycket sorgsen, och ville aldrig fästa sig någon hustru, sedan hans första gemål blifvit lagd uppå bår. I stället vändes hela hans hug till barnet, och han älskade sin dotter så högt, att han beslöt aldrig skiljas ifrån henne.

Emedlertid växte konunga-dottern upp, och blef den fagraste mö som någonstädes kunde finnas. Då kommo många konunga-söner och andra ättstora män att fria till prinsessan, ehuru hennes fader gaf dem alla afslag. Men friarne blefvo allt flera och flera, samt växte slutligen till en talrik skara. Konungen visste sig nu ingen råd, huru han skulle akta sin dotter, utan lät bygga ett högt torn på en holme midt uti sjön, och ditförde prinsessan tillika med hennes tjenste-tärnor.

Det hände sig någon tid derefter, att konunga-dottern hade en underlig dröm. Hon tyckte, att hon gick i tornet och träffade en lönlig stig; vid ändan af den lönliga stigen var en förborgad dörr, och när hon öppnade densamma kom hon fram till berget på ett ställe, der hon aldrig hade varit tillförene. Men ur bergets sida frambröt en klar vattenstråle, som glimmade fagert emot solen. Prinsessan drack deraf, och det föreföll henne i drömmen, såsom hade hon aldrig tillförene smakat en så sällsam och kostelig dryck.

När nu morgonen kom och prinsessan vaknade, kunde hon icke förgäta sin dröm, utan förtäljde den för sin tjenstemö. Då blef tärnan mycket förundrad, ty hon hade haft samma dröm om natten. De begge jungfrurna kunde nu väl förstå, att derunder låg någonting hemlighetsfullt, och fingo en stor åhåga att

söka efter den kostbara spring-källan. Sagdt och gjordt. De letade och funno en lönlig stig, alldeles såsom dem hade synts i drömmen; vid ändan af den hemliga stigen var en förborgad lucka, och när de gingo derigenom, kommo de till ett ställe hvarest en vatten-åder sprang fram ur berget. Källans vatten var så klart och genomskinligt, att det glimmade emot solen såsom skärt gull. De begge jungfrurna kunde nu icke låta bli att dricka af det klara vattnet, och det föreföll dem, att de aldrig smakat en mera ljuflig och svalkande dryck. Men källvattnet hade en underlig kraft, ty begge jungfrurna blefvo på en gång hafvande, och efter nio månader födde vardera en liten blom-kind. Begge barnen voro svenne-barn; de vatten-östes och fingo namn efter sin fäderne-börd. Konunga-dottern kallade sin son *Vattu-man*; tärnans son nämndes *Vattu-sin*.

Vid tidningen härom blef konungen, prinsessans fader, illa till mods, och det ångrade honom att han icke hade gifvit sin dotter åt någon konunga-son, så hade denna ofärd icke timat. Men såsom ordspråket lyder: »gjord gerning har ingen återvändo»; han måste derföre låta sig nöja med hvad som hade skett. Emedlertid satt prinsessan med sin tärna i det ensliga tornet uti sjön, och ingen man fick någonsin komma dit. Men de begge piltarne växte upp tillsammans, och blefvo stora till växt, dristiga till sinnelag, och fagra till utseende. Dertill voro de inbördes så lika, att ingen utom deras mödrar kunde skilja den ene ifrån den andre.

Det led så en rund tid bortåt, och de begge fosterbröderna voro femton vintrar gamla. Då gingo de en dag inför konunga-dottern, och beddes orlof att draga bort ur tornet och fresta sin lycka på egen hand. Prinsessan och hennes tärna ville ogerna samtycka till denna begäran; men ungersvennerna stodo fast vid sin föresats. De togo så farväl af sina mödrar, och de begge jungfrurna fällde många tårar öfver deras bortfärd. Men vid afskedet gaf konunga-dottern vardera svennen en hund till föräring. Hon sade: »två ting skolen J lofva för all den kärlek vi hafva visat eder. Det ena är, att J aldrig för någon

skolen yppa eder härkomst. Det andra, att J aldrig skiljen eder ifrån dessa hundar; de skola ock städse vara eder trogna.» Foster-bröderna samtyckte gerna till prinsessans begäran, och så skiljdes de ifrån tornet med mycken saknad å begge sidor.

Svennerna gåfvo sig nu på väg, och kommo till kungsgården hvarest prinsessans fader bodde. De trädde in i salen, helsade höfviskt, och alla män som sågo dem undrade öfver ynglingarnes utseende och hurtighet. När nu konungen blef varse de begge främlingarne, sporde han efter deras namn och härkomst. Svennerna genmälte: »Herre, konung! vi heta Vattu-man och Vattu-sin; men det är oss förbjudet att yppa af hvad ätt vi äro komna.» Konungen sporde ytterligare: 'hvad är då edert ärende, och hvartut ligger eder färd?' Bröderna svarade: »vi ämna oss ut i verlden att pröfva vår lycka.» Då sade konungen: »eder ätt röjer sig bäst på edert utseende, och vill jag här gifva er något till hugkomst. Men om J framdeles kommen i nöd, så återvänden till mig.» Med dessa ord räckte konungen åt Vattu-man ett spjut, och åt Vattu-sin en båge och pilar. Foster-bröderna tackade mycket för dessa föräringar, togo derefter afsked, och fortsatte sin vandring.

När de vida hade färdats, kommo de en dag uti en vild skog. Som de nu jagade med sina hundar, för att finna lifsuppehälle, mötte dem en stor björn. Genast ropade Vattu-man till sin foster-broder: »skjut du, så kastar jag!» Men björn-honan bad för sitt lif, och sade: »skjut inte! kasta inte! Hemma har jag tvänne ungar. Jag vill gifva eder hvar sin, om J låten mig lefva.» Då gjorde det svennerna ondt om djuret, och de ville icke skada det. Men björn-honan hemtade sina ungar, gaf foster-bröderna hvar sin, och sade att hennes söner skulle löna dem för sin moders lif.

Andra dagen jagade foster-bröderna åter igen uti skogen med sina hundar. Då mötte dem en ulf. Genast ropade Vattu-man till Vattu-sin, och sade: »skjut du, så kastar jag.» Men ulfven bad om sitt lif, och mälte: »skjut inte! kasta inte! Hemma eger

jag tvänne ungar. Om J låten mig lefva vill jag gifva eder hvar sin.» Detta likade foster-bröderna väl, och de ville icke skada djuret. Men ulf-honan hemtade sina ungar, och gaf åt de begge svennerna, sägande, att hennes barn skulle löna dem för sin moders lif.

Tredje dagen, under jagten, mötte foster-bröderne en räf. Genast ropade Vattu-man till Vattu-sin: »skjut du, så kastar jag!» Men räf-honan tiggde om sitt lif, och sade: »skjut inte! kasta inte! Hemma eger jag tvänne ungar. Jag vill gifva eder hvar sin, om J unnen mig att lefva.» Detta tycktes foster-bröderna vara ett godt förslag, och de skonade djuret. Men räf-honan lopp bort och hemtade sina ungar. Hon gaf svennerna hvar sin och sade, att hennes barn skulle vedergälla dem det de sparat modrens lif. – Djuren följde nu sina herrar, och voro dem lydiga och trogna i allt hvad som befalltes.

När så foster-bröderna hade vandrat länge tillsammans, kommo de till en kors-väg; uti väg-skälet stod ett högt träd. Då sade Vattu-man: »Frände! här skiljas våra vägar, och hugen säger mig, att vi icke snart månde råka hvarandra.» Vattu-sin svarade: 'du må råda härutinnan, såsom i annat; men huruleds kan jag framdeles spörja tidningar huru det går dig i verlden?' Vattu-man mälte: »jag sticker min knif här i detta träd. Det skall vara dig till ett tecken, att om knifven rostar, då är jag i stor nöd; men om han blir blodig, då är jag död. Och väntar jag, att du lärer hämnas min bane.» Så ordadt, skiljdes foster-bröderna ifrån hvarandra. Vattu-man med sina djur gick en väg, och mötte många underliga äfventyr, såsom jag framdeles vill förtälja; men Vattu-sin tog en annan led, och hade icke färdats långt, förr än han såg framför sig en gammal, ödslig kungsgård. Rundt deromkring var tjock skog, och ingenstädes syntes spår efter menniskor.

Just vid det att Vattu-sin skulle draga förbi den öde kungsgården, utbrast ett häftigt oväder, med storm och regnskurar, så att svennen blef tvungen söka skygd för sig och sina djur. Han gick därför fram till borg-porten och bultade

på; men ingen svarade. Sent omsider öppnades porten, och en käring, som var både gammal och led, sporde hvem det var som klappade. Vattu-sin genmälte, att han var en vandringsman, som gått ut att söka tjenst, och begärde ett skygd undan ovädret. Käringen sade: »var då välkommen till mig; ty jag behöfver en svenn nu som aldrabäst. Om du vill tjena mig troget, skall din lön icke blifva ringa.» Härefter förde hon Vattu-sin upp till gården, samt gaf honom mat och natt-herberge. Men den gamla gumman var en elak *Rå-drottning*, och hennes utseende behagade illa både Vattu-sin och hans djur.

Om morgonen, sedan dager var ljus, kom den gamla käringen in till Vattu-sin, och sade att hon ville visa honom hvad märkligt fanns i gården. Svennen följde henne, och såg många sällsamma ting, hvarom här blefve vidlyftigt att förtälja. Slutligen kommo de till en äng, och på ängen lågo ancor till ett antal af mång sinom tusende, så att jorden var alldeles öfvertäckt. Rå-drottningen sade: »dessa ancor tillhöra gården, och du behöfver icke frukta att trampa dem;» hon gick derefter förut att visa vägen. Men Vattu-sin ömkade sig öfver de stackars ankorna, och vaktade sig noga att tråda uppå någon af dem; dertill förbjöd han strängeligen sina djur att göra dem skada. Han kom sålunda till slutet af ängen. Då framträdde Anke-konungen, och sade: »du skall hafva tack, att du skonade mina ancor. Tänk på mig när du kommer i nöd, och jag vill tjena dig igen.» Derefter försvann han, utan att Rå-drottningen blifvit honom varse.

Vattu-sin och hans matmoder fortsatte nu sin väg, och kommo till en annan äng, hvarest krälade myror till ett antal af mång sinom tusende, så att hela marken tycktes röra sig. Rå-drottningen sade: »dessa myror tillhöra gården, du behöfver icke rädas att trampa ihjel dem:» hon gick derefter förut att visa vägen. Men Vattu-sin ömkade sig öfver de små idoga kräken, och vaktade sig noga att tråda på något af dem; dertill förbjöd han strängeligen sina djur att göra myrorna något ondt. Han kom sålunda till slutet af ängen. Då

framträdde Myr-konungen och sade: »du skall hafva tack att du sparat så många lif. Tänk på mig, när du kommer i nöd, och jag vill tjena dig igen.» Derefter försvann han, utan att Rå-drottningen hade blifvit honom varse.

Svennen och hans matmoder fortsatte nu sin färd, och kommo till en tredje äng, hvarest fanns en otalig mängd af bin, så att hela marken och luften hvimlade deraf. Då vände sig Rå-drottningen till Vattu-sin, och sade: »alla dessa bin tillhöra gården; du behöfver icke frukta att trampa ihjel dem;» hon gick derefter förut att visa vägen. Men det gjorde svennen ondt om de små kräken, så att han noga vaktade sig att tråda uppå dem, och befallte strängeligen sina djur att icke göra dem någon skada. Vattu-sin kom sålunda till slutet af ängen. Då framträdde Bi-konungen och sade: »du skall hafva tack, att du skonat mina undersåter. Tänk uppå mig när du kommer i nöd, och jag vill tjena dig igen.» Derefter försvann han, utan att Rå-drottningen blifvit honom varse.

Andra dagen tog karingen till orda: »det är hög tid att du begynner din tjenst, och skall detta blifva ditt första arbete. I fordna tider, långt, långt tillbaka, fanns här på kungs-gården en gyldne nyckel, som öppnade den vestra borg-porten. Det är nu min vilja och befallning, att du återskaffar denna nyckel innan sol går upp i morgon bittida; om du det icke gör, kostar det ditt lif.» Så taladt, gick Rå-drottningen bort; men Vattu-sin stannade kvar i mycken ängslan, och visste icke hvad råd han skulle finna ur denna stora farlighet. Han vandrade så hela dagen bedröfvad omkring, och när qvällen kom, hade han ännu icke kunnat finna den gyllene nyckeln.

Vid det svennen nu satt bedröfvad och tänkte på sin stora nöd, rann det honom i hugen: »kanske kunde ankorna blifva mig till hjälp.» Han hade knappast tänkt denna tanke, så stod Anke-konungen plötsligt framför honom, och sporde hvi han var så sorgsen till mods. Vattu-sin genmälte: »Rå-drottningen har befallt mig uppsöka en gyllene nyckel, som varit förlorad sedan mång hundra år. Om jag icke finner den, innan dager

blir ljus, vill hon taga mitt unga lif.» Anke-konungen sade: 'var tröst! jag har icke förgätit den tjenst du gjorde mig i går. Nu vill jag löna dig igen.' Han samlade derefter en väldig skara af sina undersåter, och drog med dem bort till en gammal graf, som låg nedanför kungs-gården. När ankorna kommo till grafven, gåfvo de sig ut i vattnet, och döko djupt ned till botten. De fortsatte så någon stund, och det dröjde icke länge, förr än Anke-konungen kom tillbaka med nyckeln, som Rå-drottningen hade begärt. Då blef ungersvennen glad i sinnet, tackade Anke-konungen för hans goda bistånd, och återvände derefter förnöjd till kungs-gården.

Om morgonen, när sol rann upp, kom käringen och frågade, om Vattu-sin hade gjort efter hennes befallning. Svennen genmälte, att han uträttat hennes ärende, och framtog tillika den gyllene nyckeln. Då skiftade Rå-drottningen sin hy, och vardt ask-grå i ansigtet. Hon gick derefter bort, vid det hon sade: »detta har du icke gjort utan hjälp.»

När det lidit fram på dagen kom käringen åter, och förde Vattu-sin till ett rum, hvarest en myckenhet säd var sammanlagd i en stor, stor hög. Rå-drottningen sade: »detta blifver ditt andra göromål, att du skall skifta all denna säd efter dess olika slag. Du skall skilja rågen ifrån kornet och kornet ifrån rågen, samt lägga hvart och ett i dess egen bunge. Men allt skall vara redo tills i morgon, när sol går upp, eljest kostar det ditt lif.» Så ordadt, gick käringen bort, och ungersvennen satte sig att skilja det ena sädes-slaget ifrån det andra. Men huru han ock måtte plocka, när qvällen kom hade han endast sammanfört en ringa hög, och kunde nu väl skönjas, det han aldrig mäktade uträtta sin matmoders ärende.

Vid Vattu-sin nu satt bedröfvad och tänkte på sin stora nöd, rann det honom i hugen: »kanske kunde myrorna blifva mig till hjälp.» Han hade knappast tänkt denna tanke, så stod Myrkonungen plötsligt framför honom, och sporde hvi han var så sorgmodig. Svennen genmälte: »Rå-drottningen har befallt mig

skifta all denna säd efter dess olika slag, så att rågen skiljes ifrån kornet, och kornet ifrån rågen, hvar och ett i sin egen bing. Om jag icke kan göra det, innan dager blir ljus, vill hon taga mitt unga lif.» Då sade Myr-konungen: 'var tröst! jag har icke förgätit den tjenst du gjorde mig. Nu vill jag löna dig igen.' Han gick derefter bort, och kom straxt tillbaka med en otalig skara myror. Men de små kräken gåfvo sig upp i sädes-högen, hvarje myra tog ett korn, och der blef ett hvimmel, såsom när man ser en myr-stack om sommaren. Det dröjde nu icke länge, förr än all säden var fördelad, efter såsom Rå-drottningen hade befallt. Då blef ungersvennen glad i sinnet, tackade Myr-konungen för hans goda bistånd, och så skiljdes de åt.

Om morgonen när sol rann upp, kom den gamla käringen, och frågade om Vattu-sin hade gjort efter hennes befallning. Svennen jakade att så var, och visade tillika hvarest all säden låg fördelad efter dess olika slag, hvar och ett i sin egen bing. Då skiftade Rå-drottningen sin hy, och blef svart, såsom den svartaste jord. Hon gick derefter förbittrad sin väg, i det hon sade: »detta har du icke gjort utan hjälp.»

När det lidit fram på dagen, återkom käringen såsom förut. Hon förde nu Vattu-sin till en stor sal, hvarest voro uppställda sju fagra qvinno-bilder. Rå-drottningen sade: »detta blifver ditt tredje prof, att du skall säga mig hvilken af dessa sju bilder är den förtrollade prinsessan, som rådde öfver kungsgården, innan jag kom hit. Om du kan säga mig detta, då blifver din makt här större än min. Men kan du icke säga mig det, då kostar det ditt lif, såsom det kostat mången bård ungersvenns lif tillföre. I morgon, förrän sol rinner upp, skiftas begges vår lycka.» Så ordadt skiljdes de åt. Rå-drottningen gick sina färde; men Vattu-sin ställde sig att beskåda de sju qvinno-bilderna, och de tycktes honom så fagra, att hjertat rörde sig i hans bröst, när han såg på dem. Men bilderna voro så lika till drägt, skepnad och ställning, att ingen kunde skönja den ringaste olikhet dem emellan. Huru

svennen ock måtte speja, förmådde han nu icke utgrunda hvilckendera bilden tillhörde den förtrollade konunga-dottern.

När Vattu-sin märkte, att han icke kunde fullgöra Rådrottningens uppdrag, blef han mycket bedröfvad, och tänkte vid sig sjelf, att han väl knappast skulle slippa derifrån med lifvet. Då rann honom plötsligt i sinnet: »kanske kunde bien hjälpa mig i min stora nöd.» Han hade knappast tänkt denna tanke, så stod Bi-konungen framför honom och sporde, hvi han var så bedröfvad och sorgmodig. Svensnen genmälte: »Rådrottningen har befallt mig utforska, hvilken af dessa sju qvinno-bilder är den fagra prinsessan, som fordom rådde öfver kungsgården. Om jag icke kan säga det i morgon, när sol rinner upp, mister jag här mitt unga lif.» Då sade Bi-konungen: 'var tröst! jag har icke förgätit den tjenst du gjorde mig. Nu vill jag löna dig igen.' Derefter gick han bort, och kom straxt tillbaka med en otalig skara bin; men hela bi-svärmen flög fram och satte sig på den ena qvinno-bilden. Nu förstod Vattu-sin att detta månde vara prinsessan, och vid han noga beskådade henne, se, då upptäckte han en liten, liten vårta på hennes hals, och var bilden härutinnan olik de öfriga. Derefter for bi-svärmen sin kos; men ungersvensnen vardt glad i hugen och tackade Bi-konungen med många fagra ord för hans goda bistånd.

Om morgonen, när sol sken östan in, kom den gamla käringen och frågade, om Vattu-sin hade fullgjort hennes uppdrag, eller visste säga, hvilckendera var den förtrollade prinsessan. Svensnen jakade härtill, och visade på bilden såsom Bi-konungen hade lärt honom. När nu Rådrottningen märkte, att han gätat hennes gåta, gaf hon till ett högt skri och skiftade sin hy, så att hon vardt blå i ansigtet. Men vid käringens[79] rop fingo alla qvinno-bilderna lif; den fagra konunga-dottern föll i Vattu-sins famn, och tackade honom att han hade frälst henne; men de sex falska belätena höjde sig i luften och foro bort tillika med Rådrottningen, så att hela taket lyftades af kungsgården. I samma stund blef en stor förändring öfver hela

borgen. Förtröllningen var bruten, allestädes vardt lif och rörelse, tärnor, hofmän och ungersvenner hvimlade uti rummen, liksom fordomdags, och den unga mön rådde öfver all denna herrlighet. Derefter tillagades ett ståtligt bröllop, och Vattu-sin fick den fagra prinsessan. Han vardt så konung öfver borgen och hela landet, samt lefde med sin drottning i mycken frid och lycka. Likväl kunde han icke glömma sin fosterbroder, utan gick hvarje dag till trädet vid kors-vägen, för att spörja, om Vattu-man ännu var i lifve.

Sagan vänder nu till Vattu-man, och bör förtäljas, huru han vandrade vidt omkring, genom många länder och konunga-riken, intill dess han kom till en stor stad. Men i staden voro gatorna klädda med svart, folket gick tyst omkring, och allt tydde på någon svår och allmän bedröfvelse. När nu Vattu-man kommit till sitt herberge, sporde han hvad orsak mände vara till denna stora sorg. Välden svarade: »visserligen är du en långvägagäst, som icke förnummit hvad nu är i hvars mans munn, att konungens borg står på en förtrollad plats, och att en stor drake hvarje år lägger sig härutanför och kräfver en skär jungfru till sin föda. Men nu har lotten fallit på konungens enda dotter, och ingen finnes som kan frälsa henne, änskönt konungen utlofvat prinsessan, och med henne halfva sitt land och rike.» Vid alla dessa tidningar blef svennen underlig till mods, och det lekte honom i hugen, att han gerna ville blifva konungens måg, och dertill vinna gods och ryktbarhet.

När det led på tiden, att den unga mön skulle föras ut till draken, gick Vattu-man upp på berget, som låg invid staden, och byggde der ett starkt hus. Men huset var bygdt med hakar och stora bjelkar, sålunda, att dörren kunde öppnas innantill men icke utifrån. Sedan nu allting var redo, kom konungadottern farandes i en förgylld karm, och mycket folk ledsagade henne ut ur staden; men prinsessan stannade på[80] berget, satte hand under kind, och grät bitterligen. Då lockade Vattu-man sina djur, gick fram till prinsessan, helsade höfviskt, och sporde: »stolts jungfru! hvi sitten J här och fällen tårar

på kind?» Konunga-dottern svarade: 'jag må väl fälla tårar; ty min fader har lofvat mig åt en grym drake. Gack härifrån fager ungersvenn! här blir i dag en ömklig färd.' Vattu-man genmälte: »väl törs jag bida draken, vore han aldrig så grym. Men om J viljen lofva mig eder ära och tro, skall jag gerna för eder våga mitt lif.» Mön jakade härtill, och de talade länge med hvarandra. Medan de nu sutto tillsammans, bad Vattu-man att konunga-dottern skulle löska honom. Prinsessan gjorde efter hans bön, och svennen lade sitt hufvud på hennes knä. Men jungfrun tog oförmärkt en guldring, och fästade den i Vattu-mans hår-lockar. I detsamma hördes ett stort gny och oväder nedanföre berget. Då sade svennen: »jag hör draken komma, och det är tid att jag lagar mig till strids. Farväl, ädla jungfru! J skolen aldrig gå ur mitt minne.» Derefter tog han mön vid handen, och förde henne bort till det lilla huset uppå berget. Konunga-dottern satt så med stor ängslan, och bidade huru kampen månne aflöpa.

Vattu-man gick nu fram emot draken, och der begynte en mycket hård kamp. Draken värjde sig manneligen med både klor och tänder, dertill spydde han eld och etter, så att ingen utan lifs-fara kunde nalkas intill honom. Men Vattu-man trädde honom dristigt under ögonen, stötte spjutet i hans gap, och vitte honom många stora hugg. Björnen, ulfven och räfven gjorde likaledes sitt till, och striden lyktades icke förr, än draken på sistone fick bita i gräset. Men under kampen hade Vattu-man blifvit illa sargad, så att hans blod rann utur många och djupa sår. Då togo djuren sin husbonde, och buro honom till en enslig koja, som låg i skogen. Der slickade de hans sår, och vaktade troget, intill dess Vattu-man åter skulle blifva frisk och helbregda.

När det lidit någon stund efter striden och allt var åter tyst, gick konunga-dottern ned ur det lilla huset, för att spörja tidningar huru kampen hade aflupit. Hon fann så draken liggande död på val-platsen; men Vattu-man spordes ingenstädes till. Just i detsamma kom prinsessans köre-svenn

gående uppföre berget. Då han nu såg att konunga-dottern var i hans våld, drog han sitt svärd och sade: »jag och ingen annan har dödat draken, och aldrig skall du gå på den gröna jorden, om du icke lofvar bekänna det för din fader och dina fränder.» När konunga-dottern förnam denna hotelse, blef hon mycket förfärad, och lofvade i sin nöd att säga såsom köre-svennen hade lärt henne. De drogo derefter hem till kungs-gården, och det gick ett stort tal om den raske svennen, som hade frälsat prinsessan. Konungen lät nu genast tillaga ett präktigt gästabad, och aktade gifva sin dotter åt den manhaftige köre-svennen, såsom utlofvadt var. Men konunga-dottern var sorgsen i sin hug för Vattu-mans skull, och ställde sig derföre sjuk, intill dess hon kunde erfara tidningar ifrån honom.

Någon tid derefter voro Vattu-mans sår läkta, så att han kunde återvända till sitt gamla herberge. När han nu kom till staden voro alla gator klädda med skarlakan, och folket svärmade omkring med rop och fröjde-skri. Svennen undrade häröfver, och sporde hvad orsaken månne vara till all denna glädje. Då sade värden: »visserligen har du varit långt borta, som icke förnummit hvad nu är i hvars mans munn, att konungen skall gifva sin dotter åt den tappre köre-svennen, som frälsat henne ifrån draken.» Nu förstod Vattu-man huru allt hade tillgått, och kunde han väl dömma, att det icke skedde med prinsessans vilja, att hon skulle svika sin tro och lofven. Han tänkte derföre uppå råd, huru han skulle låta henne veta det han var i lifve, och dertill sjelf få erfara, om hon ännu var honom trogen.

Om morgonen, när värden och alla hans gäster voro samlade i herberget, tog Vattu-man till orda: »är det väl någon härinne, som törs hålla ett vad med mig? Jag sätter upp hundra mark emot andra hundra mark, det jag till middagen vill skaffa mat ifrån konungens eget bord. Mig lyster mycket att erfara, hvad slags ville-bråd konungen äter.» Vid dessa ord sågo gästerna på hvarandra, och tycktes dem alla att det var ett dristigt vädjo-mål. Värden var nu genast villig att antaga

vadet, och satte så upp hundrade mark emot Vattumans-hundrade. Då tecknade svennen en skrift, gaf den åt räfven, och befallte honom gå med bud till konunga-dottern. Räfven lydde sin herres vink, gick upp till kungs-gården, kom in i salen, hvarest konungen satt öfver bord med sina män, samt lade brefvet på prinsessans knä. När nu konunga-dottern fick se djuret, blef hon mycket glad, ty hon igenkände att budbäraren kom ifrån Vattu-man. Hon steg derföre genast upp, gaf räfven hvad han hade äskat, och sände honom åter till sin herre. Men konungen undrade storligen, och sporde hvad allt detta månne betyda. Prinsessan svarade allenast: »det är ett löfte, min fader; spörj icke derom!» Emedlertid återkom räfven till herberget med villebråd ifrån konungens eget bord, och värden hade sålunda tappat sitt vädjo-mål.

Andra dagen, när värden och hans gäster voro församlade, sade Vattu-man: »är det någon härinne, som törs hålla ett vad med mig? Jag sätter upp tvåhundra mark emot andra tvåhundra mark, att jag till middagen vill skaffa vin ifrån konungens eget bord. Mig lyster högeligen att erfara, hvad slags vin konungen plägar dricka.» Vid dessa ord sågo gästerna på hvarandra, och tycktes dem, att främlingen talade käckt och dristigt. Värden var nu genast redo att antaga vädjo-målet; han satte så upp tvåhundra mark emot Vattu-mans tvåhundra. Då tecknade svennen en skrift, gaf den åt ulfven, och befallte honom gå med bud till konunga-dottern. Ulfven lydde sin herres ord, gick upp till kungs-gården, kom in i salen, hvarest konungen satt öfver bord med sina män, och lade brefvet uppå prinsessans knä. När nu den fagra mön fick se djuret, blef hon väl tillfreds, ty hon förstod att budbäraren kom ifrån Vattu-man. Hon steg derföre genast upp, gaf ulfven en bägare full med ypperligt vin, och bad honom bära den till sin herre. Men konungen undrade storligen, och sporde hvad allt detta månne betyda. Prinsessan svarade allenast: »det är ett löfte, min fader; spörj icke mera derom!» Då ville konungen icke forska vidare, utan teg; men ulfven återvände till herberget, och värden hade nu tappat sitt vad, såsom förra gången.

Tredje dagen, när värden och hans gäster voro församlade, sade Vattu-man: »är det någon härinne, som törs våga ännu ett vad med mig? Ätit har jag af konungens mat och druckit ur hans bägare; nu lyster mig bära hans konunga-krona. Jag sätter upp tusen mark, om någon vill sätta upp andra tusen mark deremot.» Vid dessa ord sågo gästerna med undran uppå hvarandra, och tycktes dem, att detta var ett dristigt vädjo-mål, som knappast kunde utfalla väl för främlingen. Värden satte nu upp tusende mark mot Vattu-mans tusende. Då tecknade svennen en skrift, lade den i björnens munn, och befällte honom gå med bud till konunga-dottern. Björnen gjorde såsom hans herre hade sagt, gick upp till kungs-gården, kom in i salen hvarest konungen satt öfver bord med sina män, och lade brefvet på prinsessans knä. När nu konunga-dottern förnam, att budet kom ifrån Vattu-man, blef hon glad, ty hennes hug lekte till den käcke ungersvennen. Hon steg därför genast upp, tog konungens krona, och gaf den åt björnen såsom äskadt var. Men konungen vredgades öfver ett slikt tilltag, och menade att sådant illa höfdes en konunga-dotter. Då vardt prinsessan bedröfvad, och grät bitterligen. Hon sade: »fader! gifven mig icke hårda ord, att jag håller min lofven, såsom jag tillsagt. Eder krona skall genast lemnas tillbaka igen.» När nu konungen såg sin dotters sorg, blickades hans sinne, och han lät prinsessan göra såsom henne bäst syntes. Björnen tog så den gyllene kronan, och återvände med stora steg till herberget. Men alla som sågo detta, undrade öfver främlingen, och värden hade åter förlorat sitt vädjo-mål.

När nu Vattu-man märkte att prinsessan var honom huld, talade han till gästerna, och sade: »J förundren eder öfver det J hafven sett och hört. Likväl är jag redobogen till ett ännu större vädjo-mål. Ätit har jag af konungens mat, druckit ur hans bägare, och här hafver jag hans kongliga krona. Nu lyster mig ega den fagra konunga-dottern. Jag sätter upp tiotusende mark, om någon af eder vill sätta upp andra tiotusen deremot.» Vid dessa ord sågo alla gästerna på hvarandra, och menade att detta hugskott var ännu djerfvare än något af de föregående.

Värden var nu åter villig att ingå på vädjo-målet, och satte så upp tiotusen mark emot främlingens tiotusende. Då klädde sig Vattu-man i dyrbara kläder, axlade en kappa af skarlakan, satte den gyllene kronan på hufvudet, och vandrade med sina djur upp till kungs-gården. Han trädde så in i salen, hvarest konungen satt med sina män, och alla, som sågo honom, gladde sig öfver ungersvennens fägring och hurtighet. Men konungadottern sprang genast upp, lopp Vattu-man till mötes, och sade: »denne och ingen annan var det, som frälsade mig ifrån draken.» Konungen ville i början icke tro detta tal; men prinsessan förtäljde allt, såsom det hade tilldragit sig, och uppsökte till sist sin guld-ring, den hon med egen hand hade fäst i svennens hår. Nu kunde konungen icke vidare tvifla på sanningen af hennes ord, utan lät straffa köre-svennen, såsom han väl hade förskyllt, samt undfick Vattu-man med stor ära och heders-bevisning. Derefter firades brölloppet med lust och lek i många dagar, och allt folket fröjdade sig öfver den unga konungens lycka och mandom. Men Vattu-man återskänkte alla de penningar han hade vunnit på sitt vädjo-mål, och gaf värden dertill stora föräringar. Efter den dagen blef mycket taladt ibland gästerna uti herberget, om den underliga främlingen och hans trenne djur.

En afton, när Vattu-man och hans gemål gingo till sin sofstuga, blef han varse en underlig eld, som for af och an, likasom hade hela skogen stått i ljusan låga. Den unge konungen frågade hvad detta var för ett sällsamt sken, och ville genast gå bort och spörja efter. Men drottningen blef mycket förfärad, och sade: »gå inte! för allt som är dig kärt i verlden, gå inte! ty det gäller ditt lif. Denna eld brinner hvarje natt, sedan du slog ihjel draken, och jag rädes det är trolldom af hans fränder, för att locka dig.» Vattu-man svarade intet härtill; ty han ville icke bedröfva sin gemål. Men om natten kunde han ej sofva, endast af längtan att draga ut i skogen, och se hvad sällsamma ting der kunde finnas.

Arla om morgonen, innan dager var ljus, steg Vattu-man upp,

lockade sina djur, och gick på jagt. Han ströfvade så omkring i den förtrollade skogen både länge och väl, men ingenting hördes af, och på hela dagen kunde han icke finna något villebråd. När det nu led emot qvällen, uppkom ett stort mörker med frost och töcken, så att Vattu-man icke kunde finna någon väg utur ödemarken. Han gick därför upp på ett högt berg, samlade torrt ris, och gjorde en stock-eld för att värma sig och sina trötta djur. Bäst han nu satt vid brasan, fick han höra ett klagande läte: »Hu! hu! jag fryser.» Vattu-man såg sig om; men kunde i mörkret icke upptäcka någon, ehuru hans djur visade mycken oro. Efter en stund hördes rösten å nyo: »Hu! hu! jag fryser.» Vid det den unge konungen nu spejade omkring sig, blef han varse en gammal qvinna, som satt i trädet uppöfver honom, och skälfde af köld. Vattu-man ömkade sig öfver den gamla käringen, ehuru hennes skepnad illa behagade honom, ty hon var led till utseende, och liknade mer ett styggt troll än en menniska. Han bad henne så stiga ned ur trädet, och värma sig vid elden. Men käringen ställde sig mycket rädd, och sade: »jag törs icke för dina arga hundar.» Vattu-man genmälte att djuren icke voro farliga; men käringen låtsade icke sätta tro till hans ord. När de länge hade samtalat härom, sade qvinnan: »lägg dessa halm-strån öfver dina djur, att jag må se och skönja om de äro dig lydiga.» Konungen gjorde efter hennes begäran. Då steg käringen hastigt ned ur trädet, skiftade sin hamn, och växte till ett stort och ledt troll. Hon sade: »du har dräpitt min broder; och skall jag hämnas hans död.» Vid detta tal blef Vattu-man förfärad, sprang upp, och ropade sina djur; men de lågo orörliga på marken, såsom hade de varit döda. Då förstod konungen att han blifvit besviken, men det var för sent; ty trollet gick emot honom, dräpte honom med sin trolldom, och kastade hans lik emellan snår och buskar. Derefter skingrades mörkret, och allt blef såsom tillföre i den öde skogen. –

Sagan återvänder nu till Vattu-sin. Han gick om morgonen till trädet vid kors-vägen, för att spörja tidningar om sin fosterbroder; men knifven var rostad och blodig, och konungen kunde

deraf väl skönja, att Vattu-man var död. Denna stora olycka gick Vattu-sin hårdt till sinnes, och han ville hvarken äta eller dricka, förrän han dragit bort, och hämnats sin fosterbroder.

Den unge konungen lockade nu sina djur, och vandrade samma väg som Vattu-man hade gått, intill dess han kom till[86] staden, hvarom jag tillförene berättat. Här gick ett stort rykte om den bålde ungersvennen som blifvit konungens måg, och Vattu-sin kunde väl dömma, att talet var om hans fosterbroder. Han färdades derföre vägen fram, intill dess han kom till kungsgården, hvarest Vattu-man bodde med sin unga brud. När nu Vattu-sin trädde in genom borg-porten, trodde alla att det var konungen sjelf, som kom hem ifrån jagten, och de helsade honom med stor vörndnad. Men den fagra drottningen lopp ut ur frustugan, der hon satt med sina tärnor, omfamnade Vattu-sin käriligen, och gladdes att han återkommit helbregda. Ungersvennen lät sig sådant väl behaga, ty han förstod att de villades af hans likhet med sin fosterbroder, och han trodde tillika, att han sålunda skulle bättre erfara hvad som blifvit af Vattu-man.

Om qvällen, när Vattu-sin och den unga drottningen gingo till sof-stugan, blef han varse det underliga skenet, som for af och an uti skogen. Då förundrades Vattu-sin och sporde, hvad det var för en sällsam eld, som lyste der borta. Drottningen genmälte: »Herre, konung! tänk icke mera deruppå. Jag har ju redan tillförene sagt dig, att elden är upptänd af drakens fränder, för att locka dig i ofärd.» Vattu-sin och drottningen gingo derefter till sängs; men svennen lade ett blankt svärd på bädden mellan sig och henne. Under hela natten kunde han icke sofva, utan tänkte allenast uppå, huru han skulle återfinna och frälsa sin fosterbroder.

Arla om morgonen, innan dager var ljus, steg Vattu-sin upp, lockade sina djur, och sade att han ville gå på jagt. Han drog så bort till den förtrollade skogen, och ströfvade hela dagen omkring, utan att finna något villebråd. När det nu led emot

qvällen, uppkom plötsligen ett tjockt mörker med frost och töcken, så att Vattu-sin icke kunde finna väg utur ödemarken. Han gick därför upp på det höga berget, samlade torrt ris, och gjorde en stor eld, för att värma sig och sina djur. Bäst han nu satt vid eld-brasan, och lät tankarna fara hän till sin fosterbroder, förnam han utur skogen ett klagande läte: »Hu! hu! jag fryser!» Vattu-sin blickade omkring, för att få veta hvadan det hemska ropet kom; men han kunde i mörkret[87] icke skönja något, ehuru hans djur fnyste och brummade, såsom hade de märkt någon stor fara. Efter en stund hördes rösten å nyo: »Hu! hu! jag fryser.» Vid det Vattu-sin nu spejade sig omkring, blef han varse en gammal käring, som skälfde af köld, och satt uppkrupen i trädet öfver honom. Den gamla käringen hade ett styggt utseende, och liknade mer ett troll än en människa, hvadan ock Vattu-sin beslöt att väl vara på sin vakt mot henne.

Den unge konungen bad nu käringen komma ned ur trädet, så kunde hon värma sig vid elden. Men hexan ställde sig mycket rädd, och sade: »jag törs icke för dina arga hundar.» Vattu-sin genmälte, att djuren icke skulle göra henne någon skada; men käringen ville icke tro uppå hans ord. När de länge hade samtalat härom, sade qvinnan: »lägg dessa trenne halm-strån öfver dina djur, att jag må se och skönja om de äro dig lydiga.» Vattu-sin sade att han ville göra efter hennes begäran; men kastade halm-stråna på elden, hvarvid hördes mycket gny och sprakande. »Hvad är det som sprakar så?» frågade käringen uppe i trädet. 'Jag lade blott mera ris på elden,' genmälte Vattu-sin. Då steg käringen hastigt ned, skiftade sin hamn, och vexte till ett stort och ledt troll. Hon sade: »din foster-broder dräpte min broder. Jag har hämnats min frände, och nu skall jag dräpa äfven dig.» Men Vattu-sin blef icke förfärad, utan drog sitt svärd, ropade sina djur, och så rusade de emot trollet, och ansatte det hårdt på alla sidor. När nu käringen märkte att hennes svek hade misslyckats, och att striden gick henne emot, räddes hon, och begynte tigga om sitt lif. Då sade Vattu-sin: »detta

blifver mitt första vilkor, att du genast löser min fosterbroders djur.» Käringen ville ogerna gå in härpå; men hon dristade icke neka. När nu Vattu-mans djur voro fria, sade Vattu-sin: »detta blifver mitt andra vilkor, att du genast återgifver lifvet åt min fosterbroder, som du svek.» Trollpackan ville nödigare efterkomma denna begäran än den förra; men hon kunde icke slippa undan. När så Vattu-man genom käringens trolldom blifvit återkallad till lifvet, ropade Vattu-sin med väldig stämma: »fram våra djur! alla fram!» Då rusade alla djuren på en gång[88] emot troll-qvinnan, och sleto henne i så många flingor, som linde-löfven ligga på marken om höste-tid. Genast skingrades töcknet, solen bröt fram på himmelen, och de begge fosterbröderna omfamnade hvarandra med stor glädje och huldhet.

Vattu-man och Vattu-sin återvände nu emot kungs-gården, och förtäljde under vägen hvad märkliga äfventyr de begge hade genomgått. Vattu-sin berättade, huru han af alla blifvit hållen att vara konungen sjelf, och skämtade tillika deröfver, att han hade sofvit hos den unga drottningen om natten. Vid detta tal blef Vattu-man mycket tyst och få-ordig; men när Vattu-sin förtäljde att han hade sofvit hos drottningen, rann sinnet till hos konungen, så att han i vredesmod drog sitt svärd, och stötte det i sin fosterbroders lif. Vattu-man återvände nu bedröfvad till kungs-gården, och menade, att han efter den dagen aldrig mer skulle njuta någon glädje. Men Vattu-sins djur ville icke öfvergifva sin herre, utan lade sig omkring hans kropp, och slickade hans sår.

Om qvällen, när den unge konungen och hans gemål skulle gå till sängs, sporde den fagra drottningen, hvarföre hennes man var så få-ordig och sorgsen. Vattu-man svarade litet härtill. Drottningen återtog: »mycket har jag undrat öfver dig de sista dagarne; men mest undrar mig hvarföre du i natt lade ett draget svärd emellan oss.» Vid dessa ord kunde Vattu-man väl förstå, att hans fosterbroder var oskyldig. Han ångrade derföre sin gerning, steg hastigt upp, och gick till skogen

hvarest Vattu-sin låg i sitt blod. Men de trogna djuren hade värmt sin herres kropp, så att han ännu var vid lif. Då hemtade Vattu-man vatten ur källan, tvättade och förband sin foster-broders sår, och vände icke åter, förr än Vattu-sin qvicknade vid, och kunde följa honom till kungs-gården.

När nu Vattu-man och Vattu-sin kommo fram, blef en stor undran ibland allt hof-folket; ty ingen kunde säga, hvilkendera var den rätta husbonden. Foster-bröderna trädde så inför den gamle konungen; men han visste icke, hvilken af dem var hans svärson. De gingo derefter till den unga drottningen; men äfven hon stannade i valet. Då steg Vattu-man fram, och berättade inför hela hofvet hvad underliga öden han och hans fosterbroder hade genomgått, samt huru Vattu-sin för hans skull vågat sitt lif. Nu blef en stor glädje i konungens gård, och alla prisade foster-brödernas mandom och lycka. Konungen lät så tillaga ett präktigt gästabad, och undfick Vattu-sin med stor ära och hyllest. Men när foster-bröderna dväljts någon tid tillsammans, tog Vattu-sin ett kärligt farväl af den unge konungen, och återvände hem till sitt. Derefter lefde de lyckliga och nöjda, hvar uti sitt rike, och bistodo hvarandra med råd och dåd, både i fred och örlog. Och här lyktar sagan om de begge foster-bröderna, Vattu-man och Vattu-sin.